

बखतबहादुर थापाको कथाकारिता

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र
सङ्कायअन्तर्गत नेपाली केन्द्रीय विभागको
स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको दसौं
पत्रको प्रयोजनका लागि
प्रस्तुत

शोधपत्र

शोधकर्ता
पवित्रा गौतम
नेपाली केन्द्रीय विभाग
त्रिभुवन विश्वविद्यालय
कीर्तिपुर, काठमाडौं

२०७३

बखतबहादुर थापाको कथाकारिता

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र
सङ्कायअन्तर्गत नेपाली केन्द्रीय विभागको
स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको दसौं
पत्रको प्रयोजनका लागि
प्रस्तुत

शोधपत्र

शोधकर्ता

पवित्रा गौतम

नेपाली केन्द्रीय विभाग

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

कीर्तिपुर, काठमाडौं

२०७३

बखतबहादुर थापाको कथाकारिता

पवित्रा गौतम

२०७३

शोधनिर्देशकको मन्तव्य

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र सङ्कायअन्तर्गत नेपाली केन्द्रीय विभागको एम.ए. दोस्रो वर्षका विद्यार्थी श्री पवित्रा गौतमले **बखतबहादुर थापाको कथाकारिता** शीर्षकको प्रस्तुत शोधपत्र मेरो निर्देशनमा तयार पार्नु भएको हो । यसको आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि सिफारिस गर्दछु ।

मिति : २०७३/१२/२७

.....

प्रा.डा. खगेन्द्रप्रसाद लुइटेल

शोधनिर्देशक

नेपाली केन्द्रीय विभाग

त्रि.वि. कीर्तिपुर

स्वीकृतिपत्र

हस्ताक्षर

१. प्रा.डा. देवीप्रसाद गौतम

.....

(विभागीय प्रमुख)

२. प्रा.डा. खगेन्द्रप्रसाद लुइटेल

.....

(शोधनिर्देशक)

३. प्रा.डा. कृष्णप्रसाद घिमिरे

.....

(बाह्य परीक्षक)

मिति : २०७३/१२/३१

शोधपत्र मूल्याङ्कन समिति

कृतज्ञताज्ञापन

प्रस्तुत शोधपत्र मैले आदरणीय गुरु प्रा.डा. खगेन्द्रप्रसाद लुइटेलज्यूको कुशल निर्देशनमा त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र सङ्कायअन्तर्गत नेपाली केन्द्रीय विभागको एम्. ए. दोस्रो वर्षको स्नातकोत्तर नेपाली विषयको दसौं पत्रको प्रयोजनका लागि तयार पारेको हुँ । आफ्नो कार्य व्यस्तताका बीच पनि यो शोधपत्र तयारीका निम्ति प्रेमपूर्वक निर्देशन, आवश्यक सल्लाह र सुझाव दिनु हुने शोधनिर्देशक श्रद्धेय गुरुज्यूप्रति हार्दिक कृतज्ञताज्ञापन गर्दछु ।

यस शोधपत्रको तयारीका सिलसिलामा आवश्यक सहयोग र सल्लाह प्रदान गर्नुहुने विभागीय प्रमुख प्रा.डा. देवीप्रसाद गौतम लगायत नेपाली केन्द्रीय विभागमा कार्यरत सम्पूर्ण श्रद्धेय गुरुहरूप्रति हार्दिक कृतज्ञताज्ञापन गर्न चाहन्छु । त्यसैगरी शोधपत्र तयारीका क्रममा आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण पुस्तकालयीय सामग्री सहयोग गर्ने केन्द्रीय पुस्तकालय र विभागीय पुस्तकालयप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु ।

आर्थिक एवम् व्यावहारिक समस्याहरूसँग मुकाविला गरी आफ्नो पूरा जीवन नै मेरो अध्ययनमा आर्थिक सहयोग गरी मलाई यस अवस्थासम्म ल्याइपुऱ्याउने मेरा पूजनीय माता पिताप्रति म सदैव ऋणी रहनेछु । साथै शोधपत्र तयारीका लागि आवश्यक सामग्री जुटाई सहयोग गरिदिनु भएकोमा श्री बखतबहादुर थापाप्रति कृतज्ञताज्ञापन गर्दछु ।

प्रस्तुत शोधपत्रको तयारीका क्रममा मलाई विभिन्न क्षेत्रबाट सहयोग गर्नुहुने मेरा जीवनसाथी धर्मेन्द्र महतारा लगायत प्रत्यक्ष तथा परोक्ष रूपमा सहयोग गर्नु हुने सम्पूर्ण शुभचिन्तकप्रति धन्यवाद व्यक्त गर्दछु । अन्त्यमा आफ्नो व्यस्तताका बाबजुद पनि लगनशीलता पूर्वक समयमै कम्प्युटर टड्कन गरिदिने प्रकृति फोटोकपिप्रती धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

अन्त्यमा यो शोधपत्र आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि त्रि.वि. नेपाली केन्द्रीय विभाग कीर्तिपुरसमक्ष प्रस्तुत गर्दछु ।

पवित्रा गौतम

विषयसूची

शोधनिर्देशकको मन्तव्य

स्वीकृतिपत्र

कृतज्ञताज्ञापन

पृ. सं.

पहिलो परिच्छेद

शोधपरिचय

१.१ विषयपरिचय	१
१.२ समस्याकथन	२
१.३ शोधको उद्देश्य	२
१.४ पूर्वकार्यको समीक्षा	२
१.५ शोधको औचित्य र महत्त्व	५
१.६ शोधको सीमाङ्कन	५
१.७ शोधविधि	५
१.७.१ सामाग्री सङ्कलन विधि	५
१.७.२ विश्लेषण विधि	६
१.८ शोधपत्रको रूपरेखा	६

दोस्रो परिच्छेद

बखतबहादुर थापाको सङ्क्षिप्त परिचय

२.१ बखतबहादुर थापाको जीवनी	७
२.१.१ जन्म र जन्मस्थान	७
२.१.२ बाल्यकाल र स्वाभाव	७
२.१.३ शिक्षादीक्षा	८
२.१.४ पारिवारिक स्थिति र आर्थिक अवस्था	८
२.१.४.१ कार्यक्षेत्रमा प्रवेश	९
२.१.४.२ विवाह र सन्तान	१०
२.१.५ रुचि	१०

२.१.६ भ्रमण	११
२.१.७ मानसम्मान र पुरस्कार	११
२.१.८ लेखन	१२
२.१.८.१ लेखनका लागि प्रेरणा र प्रभाव	१२
२.१.८.२ लेखनको प्रारम्भ र प्रकाशित कृतिहरू	१२
२.२ बखतबहादुर थापाको व्यक्तित्व	१३
२.२.१ पृष्ठभूमि	१४
२.२.२ शारीरिक व्यक्तित्व	१४
२.२.३ व्यक्तित्वका विभिन्न पाटाहरू	१४
२.२.३.१ साहित्यिक व्यक्तित्व	१४
२.२.३.२ उपन्यासकार व्यक्तित्व	१५
२.२.३.३ कथाकार व्यक्तित्व	१५
२.२.३.४ साहित्येतर व्यक्तित्व	१६
२.३ जीवनी व्यक्तित्व र साहित्यिक लेखनबीचको अन्तरसम्बन्ध	१६
२.४ निष्कर्ष	१७

तेस्रो परिच्छेद

बखतबहादुर थापाको कथायात्रा, चरण र प्रवृत्ति

३.१ विषयप्रवेश	१८
३.१.१ पहिलो चरण (२०५५ देखि २०६१)	१८
३.१.२ दोस्रो चरण (२०६२ देखि हालसम्म)	१८
३.२ बखतबहादुर थापाका कथागत प्रवृत्ति	१९
३.३ निष्कर्ष	२०

चौथो परिच्छेद

थापाका कथासङ्ग्रहमा सङ्ग्रहित कथाहरूको विधातात्त्विक विश्लेषण

४.१ विषयपरिचय	२१
४.२ थापाका आघात कथासङ्ग्रहको विश्लेषण	२१
४.२.१ 'आघात' कथासङ्ग्रहको अध्ययन	२१
४.२.१.१ परिचय	२१

४.२.१.२ कथातत्त्वका आधारमा अध्ययन	२२
१. कथानक	२२
२. सहभागी/सहभागिता	३०
३. परिवेश	३२
४. उद्देश्य	३६
५. दृष्टिविन्दु	४१
६. भाषाशैली	४२
४.२.१.३ निष्कर्ष	४७
४.२.२ 'कम्प्युटर आतङ्क' कथासङ्ग्रहको अध्ययन	४७
४.२.२.१ परिचय	४७
४.२.२.२ कथातत्त्वका आधारमा अध्ययन	४८
१. कथानक	४८
२. सहभागी/सहभागिता	५९
३. परिवेश	६६
४. उद्देश्य	७१
५. दृष्टिविन्दु	७५
६. भाषाशैली	७६
४.२.३ निष्कर्ष	७७

पाँचौं परिच्छेद

सारांश र निष्कर्ष

५.१ सारांश	७८
५.२ निष्कर्ष	७९
सन्दर्भ सामग्रीसूची	८०